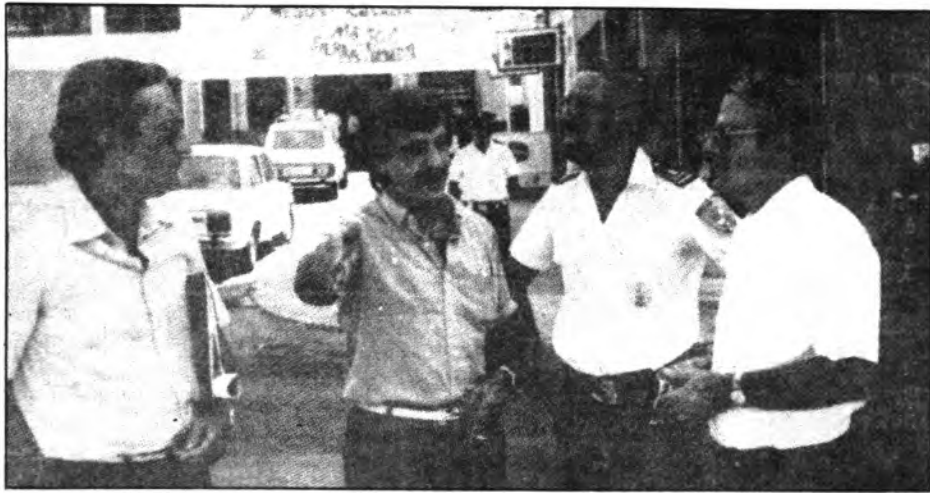

S'Arenal de Mallorca

S'Arenal de Mallorca
Butlletí informatiu de les
barriades de C'an Pastilla, Me-
ravelles, Es Piliari, Ses Ca-
denes, S'Arenal, Son Verí,
Cala Blava, Badià Gran i les
altres urbanitzacions.
Edita Associació de Veïnats
Son Sunyer.
DIRECTOR
Mateu Joan i Florit
IMPRIMEIX
Imprenta Atlante
DEPOSIT LEGAL
PM 473-80
Publicitat i subscripcions
Camí Canteres 132
Telefon 265005 S'Arenal.

BULLETI INFORMATIU No. 6 - SETEMBRE 1981

Preu 50 Ptas.

En Francesc García, regidors de l'Ajuntament de Ciutat, acompanyat del cap de la policia municipal i dos tècnics de circulació i transports deliberen sobre el nou emplaçament de la terminal de SALMA A LA Plaça dels Nins de S'Arenal.

Una mancomunitat sense sang

De sang ja n'hi ha haguda. Un taxista a Son Dureta i l'altre a la presó són el trist balanç d'un dels darrers episodis d'aquesta llarga guerra de taxistes que patim a S'Arenal. (Més opinions a les pàgines interiors).

La terminal d'autobusos

Ha estat prou difícil, però a la fi s'ha trobat el lloc edeuat i a gust de tothom. Primer de tot, quan En Josep Alfonso, director de SALMA ens digué que la terminal estaria ubicada a La Plaça dels Nins, hi estarem d'acord, pensaven però que estaria al carrer que envoltava la plaça, no dins la Carretera Militar. Quan el cap d'explotació va anar amb els obrers a senyalitzar la zona, En Mateu de la Merceria La Paloma els va indicar, amb molt bon criteri, que farien nosa. Els obrers sense encomanar-se a l'ey ni a Santa Maria ni consultar ningú senyalitzaren davant l'hotel Salpi. L'amo de l'hotel Salpi estava de vacances, però quan va tornar-ne va

posar el crit al cel i amb raó. La terrassa bar de l'hotel hauria estat desgraciada per sempre amb l'ombra fum i renou del sauto-bussos. Es van der les gestions oportunes i la terminal fou traslladada a la Plaça dels Nins damunt la carretera Militar —no al carrer que envoltava la plaça segons la nostra idea. Hi estaren un parell de mesos provocant els embotellaments i les protestes que tots coneixem fins que el regidor de Circulació i Transports de Ciutat En Francesc Garica en va cridar demanant-nos que li donassin altres llocs per fer la terminal ja que les quixes eren moltes.

Ens reunirem els de l'Associació de Veïnats i cercarem llocs, devers les

escoles, a la Platja... fins que una allota, Na Caterina Socies va ternir la fel·lic idea de posar-los on estan ara a gust de tothom.

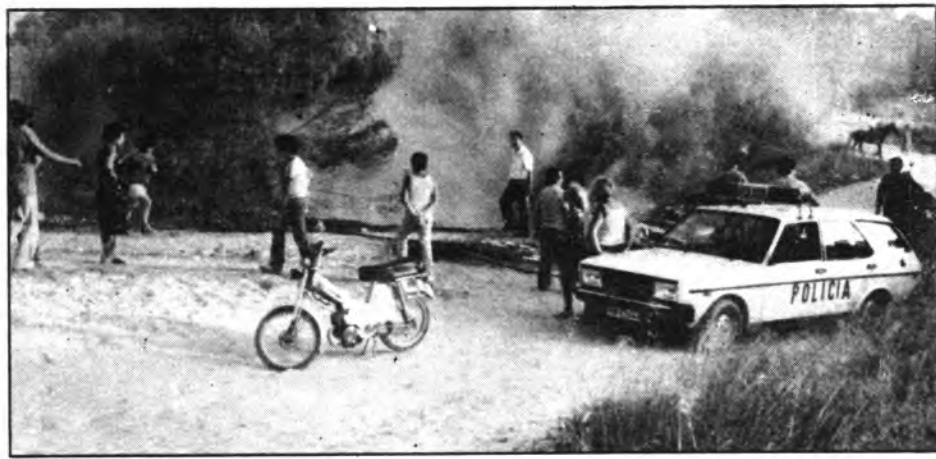
Els homes, tant els de S'Arenal com els polítics i tècnics de Ciutat ens sucavem el cervell per trobar una solució i no la trobavem. Na Caterina però, quina dona d'idees és Na Caterina! ens la va donar. Ella te una botiga d'articles de decoració, porcelanes, vidres, joies i altres moltes de coses a un cantó de la Place dels Nins. Val la pena visitar la seva botiga, segur que si trobareu qualche cosa que us agradi i, de pas la coneixerie a ella. Si, val la pena.

MATEU JOAN I FLORTI

El pinar es Cala Foc

L'urbanització Bellveure es va calar foc la segona quinzena d'agost. La policia nacional, els bombers i la policia municipal acudiren ràpidament i aturaren el foc. No va ser res, només una dotzena de pins cremats però hagues pogut ser un incendi greu donat la proximitat del poble, darrera el Bar Jamaica, i la quantitat de xalets disseminats per l'urbanització.

Preguntes a "S'Arenal de Mallorca"

Quan tendrem ràdio en català a qualsevol hora del dia i de la nit?

Quan tendrem televisió en català tot l'horabaixa i tot el vespre?

Quan s'adonà la gent de S'Arenal que te una revista a la seva disposició per escriure i expressar les seves opinions?

Quan tendrem aigua i clavaguers a Ses Cadenes? Quan es pronunciarà el Club Nautic a favor de la independència municipal de S'Arenal?

Quan s'esfaltarà el tros de carrer de devora l'escola?

Quan s'arreglarà la Plaça del Consultori?

Quan ens dirà el senyor rector la missa en català a Ses Cadenes?

Quan s'adonà la gent que la llengua parlada a València, Catalunya, El Rosselló, Andorra i Mallorca és la mateixa llengua?

Quan tendrem Ajuntament a S'Arenal de Mallorca?

Quan acabaran els colonitzadors de Madrid de pensar en darsenes, pantans i plataformes dins la nostra badia?

Quan s'adonaran els immigrants de les avantatges que suposaran per a ells, —i per noltros— la integració lingüística i cultural a aquesta Mallorca que els ha acollits?

Quan tendrem mancomunitat de transports a l'àrea Metropolitana de Ciutat?

Quan s'asfaltarà la carretera d'Enderrocat?

Quan es començaran les obres de l'Autovia de S'Arenal?

Quan començarà la gent a mourer-se per demanar el Pla Parcial i l'Urbanització de Bellavista i Son Granada?

Quan s'adonà la gent que una de les millors maneres que tenim ara els s'arenalers de solucionar els nostres problemes és estar dins les Associacions de Veïnats?

Quan s'adonaran els empresaris s'arenalers de la conveniència que hi hagi a la nostra zona una platja reservada per nudistes.

Quan començaran els comerciants de S'Arenal a posar els rètols dels seus establiments en català, a més de les quatre o cinc llengües estrangeres acostumades?

Quan ens donaran els nostros polítics l'Estatut d'Autonomia?

Quan hi haurà escoles a bastament per a tots els nins i nines a S'Arenal?

Quan ens posarà l'Ajuntament de Lluçmajor bombilles a les faroles de devora la platja al carrer Miramar?

L'any que ve, si Deu Vol!!

El problema del taxi

A la vida social de S'Arenal es pateixen molts de problemes, tots de normal transcendència a qualsevol nucli urbà. N'hi ha un però que traspasa els límits de la nostra comunitat i del qual els habitants de la zona no estan massa informats. Ens referim concretament al problema del taxi, problema que si ha posat més candent aquesta segona quinzena d'agost passat quan els taxistes de S'Arenal bloquejaren els principals carrers del poble, i es van produir els problemes propis d'aquestes situacions; turistes que perden vols, urgències desatengudes... Agressions que acaben amb un home a l'hospital i l'altre a la presó...

Aquest problema podem resumir-lo en una sola paraula: **ENTENIMENT**, que arribarà quan les parts interessades es decideixin a reunir-se i tractin d'arribar a un acord en el qual cap de les parts quedi en inferioritat.

Una cosa ha de quedar clara: que els taxistes de Lluçmajor hagin d'efectuar la seva feina només dins els dos o tres quilòmetres de poble de S'Arenal de Lluçmajor és una ximpleria. Estam d'acord que S'Arenal comença o acaba —segons se miri— al Torrent dels Jueus, però lo que es ben cert és que hi hauria d'haver una normativa per la qual els taxis de Lluçmajor poguessin fer feina —i donar servei— sense aquestes sancions absurdes dins tot S'Arenal fins a Ca'n Pastilla. Per què? Doncs, per la senzilla raó que hem arribat a la situació que tota l'Avingu-

da Nacional fins a Ca'n Pastilla es considerada i és part de S'Arenal. Qualsevol persona que no sia indígena no seria capaç de diferenciar una zona de l'altra, per això mateix el treball —i els serveis— dels taxistes s'aturaria de desplaçar dins aquesta zona.

Per acabar, vull dir que les solucions les han de donar els responsables, car per això els hem elegits. Ens reservem les nostres que sens dubte són clares i solvents. Lo que si és necessari és que el problema es solucioni lo mes prest possible i deixar-nos d'aquesta sèrie desagradable d'estiara —i amolla.

GREGORI OJEDA

Els solarius a la vora de la mar

Les costes mallorquines són patrimoni de tots els mallorquins, tots tenim dret a passar-hi, a prendre-hi el sol, són i han de continuar essent de domini públic.

Les costes que són verges, que no han estat manipulades per la mà de l'home, han de continuar essent-ho. Mallorca i les seves costes és patrimoni de

tots. L'hem de deixar als qui vendran darrera en les mateixes condicions, o millor que la varem trobar, ja estic contra la modificació de les nostres riberes.

A la part de Son Verí, però, fa molts d'anys, per fer les murades de Ciutat o altres obres es feren pedreres per treure mares que s'en duïen amb barques cap a Ciutat. La costa està degradada i no es gens guapa.

A un lloc així, pens que s'hauria de subvencionar als veïnats que per pròpia iniciativa construïxin un solàrium. Això no seria destruir la natura sinó tot el contrari arreglar alguna cosa destruïda anteriorment.

Una caseta per guardar els botes, si es fa ben feta, no espenya la estètica de la vora de mar. És una espècie d'aparcament per les barques que deixen de fer nosa defora. No hauria de molestar a ningú la construcció d'aquestes instal·lacions.

Vull remarcar que tals solàriums una vegada fets són d'ús públic. Els mallorquins i els turistes poden beneficiar-se juntament amb el propietari del xalet d'aquestes instal·lacions.

Per tots aquest motius, vull dir que trob fora de lloc i completament equivocades, les impugnacions

que alguns veïnats de S'Arenal han fet a la llicitació de terrenys que davant el seu xalet ha fet N'Antoni Jordi.

DAMIA SASTRE I BAUÇA

Un lector indignat

Es mes passat vaig llegir a S'ARENAL DE MALLORCA que havíem d'aprendre a parlar el català. I jo em deman perqué? Si volem independència per S'Arenal no hem d'aprendre el català ni el castellà sinó el mallorquí, per qualsevol cosa som a Mallorca, no a Catalunya ni a la Península. Hem de xerrar el mallorquí de Mallorca. Que aprenguin els qui vénen a Mallorca i no noltros el castellà.

ANDREU VIDAL I CERDA

AQUESTA SECCIO ESTA OBERTA A TOT THOM. ANIMAN ALS ARENALERS A EXPRESAR LES SEVES OPINIONS ESCRIVINT A S'ARENAL DE MALLORCA, AL CANI DE LES CANTERES, 132.

El darrer crit en bosses i articles en pell

CURTITS

Avinguda Nacional
devora

HOTEL TOKIO

FERRETERIA DEL BRICOLAGE

Son el n.º 1 a S'Arenal en el
Bricolage-eines Bosch
Ferreteria en General
Lloguer
de compressors

I DE GRUPS
ELECTROGENTS

Carrer Milán, cantonada
Carretera Militar

Contarelles d'una pastera

(Quarta contarella)

Un dilluns, entre Sant Jaume i la Porciúncula, la vaig trobar com a mustia, me va contar que no havia pogut dormir de tota sa nit ni fer cap becada es diumenge horabaixa perquè una guarde d'al.lots, entre bots, corregudes i esquixades no l'havien deixada tranquil·la. Llavors, mes tard començaven a passar homes duent ses bísties a rentar i dones que anaven a rentar-se els peus i un tros de cama a n'es Mollet i mentrestant cridaven ets al.lots a l'ordre. Es "Xarullo" i es renou durà més enllà de les dues de la matinada. Quan anava a dormir-me vaig sentir davers sa Platja uns gemecs que pareixen més de plaer que de dolor, gemecs que mes desvetlaren, fins que començant a veure-hi, s'entregaren es patrons Bernardí i es sue germanastre Miquel, discutint amb tanta calor com fa abans d'entrar s'embat, encara que fes una fresca pròpia de s'aubada sobre si un d'ells havia calat ses xerxes damunt ses de s'altre i, despres d'haver-se dites queatre paraules guixades, cadescun embarcà en es seu llaüt, posà es

motor en marxa i parti, hissant es triquet per aprofitar s'oretjol de terra i estalviar bensina.

Després d'una setmana, en posar vora sa pastera, li vaig notar una sèrie de cops i rossadures i una taca que pareixia de sang. Al demanar-li que havia estat allò, me contestà tot gojosa s'eixida d'anar a cercar crancs peluts passat Regana, un dia que ets amos partiren encar ben fosc i les s'endugueren de remolc d'un bot d'uns amics seus, que duia una bona vela de martell i un motor de "Canyelles" que li feia fer un bon cami quan anava be i es posava en marxa, que a força de rodar s'hi solia posar casi sempre. Es meus amos s'infalren d'agafar crancs peluts. Un d'ells els agafava amb ses armalles i s'altre amb sa mà, si bé un de molt grossat li clavà sa mordala en es popís de dit gros i li va fer una sancada. Llavors a s'entrada de s'embat, que per allà enfora sempre entre més prest, pescaren es raons per dins sa fossa i n'agafaren mes de tres dotzenes per hom mesclats amb qualche pedaç i qualche aranyó. Quan se feren davers les duez, a remolc d'aquell

bot tornarem aquí amb una bona pescada, entre crancs i raons, morts de son i plens de sol i mes vermells que una magrana...

Vengueren ses ametles. Sa majoria dels llumajors s'en anaren i quedaren a S'Arenal moltes de mosques i poca gent, sa patita tertulia de Ca'n Pep Baster davall ses enrramades a on hi havia una partida de gables penjades amb perdius de reclam. En Pep, quan no dormia servia qualche café, cops o refresc amb so pedaç damunt s'espallat, sentia discutir es tertulians i al demanar-li s'opinió, solí fer mitja rialla i dir: (Vaja... vaja...) i s'allunava a poc a poc. Era sa manera de no discutir amb ningú aquella expressió, ni negava ni afirmava; una manera sa seva de lo que es diu ara "públic relations". **Continuará)**

Per N'ANTONI GALMES IRIERA

Editorial

La mancomunitat, preceptiva la independència, necessaria

Els esdeveniments d'aquestes darres setmanes ens demostren una vegada más que la mancomunitat en matèria de transports a més de preceptiva és necessaria.

S'Arenal la seva indústria turística, no ha d'aguantar per més temps aquesta guerra de taxistes que, a més de tenir en contínua tensió als professionals del taxi causa molèsties als usuaris, la majoria dels quals son turistes que no tenen res a veure am la mala distribució territorial de Mallorca però la pateixen. La mancomunitat és, com hem dit abans, preceptiva. Els responsables a que es dugui a terme són els components del Consell General Interinsular. El poble els ha elegits perquè els solucioni els seus problemes; ells no se'n poden inhibir. Si ho continuen fent, les agressions continuaran, les tallades de carrers i altres accions continuaran i els responsables no seran altres que les autoritats elegides democràticament.

La mancomunitat, però, no arrigla tots els nostres problemes. Mentre tenguem el poble dividit en dos, no podem fer un urbanisme coherent. La policia municipal d'una part del torrent i la de l'altra part seran diferents com també la guàrdia civil estarà a una part i la policia nacional a l'altra. Els uns beurem aigua del Puig Major, i els altres en beuran de la que ve dels pous de Ca's Monjos; a una part les aigues

brutes es depuraran així com col i a l'altre no tant... i així fins a l'infinit. Tots els problemes que té una comunitat normal es veuran agreujats pel fet d'estar xapat en dos el nostre poble. Un poble amb capacitat per a dos cents mil habitants, que avui encara és llogaret, i no és per la composició dels qui l'habitam: gent venguda de tot arreu de Mallorca, de totes les nacions que componen l'Estat Espanyol i de totes les nacions de l'Europa occidental mesclada amb nord africans i xinesos. Tot això fa un conglomerat de gent de diferent religió, raça i llengua. En una comunitat com la nostra la creació del nostre municipi serà difícil i lenta. Els arianyer amb menys de mil habitants estan a punt d'aconseguir-ho. Ells, però són tots mallorquins, tota arrelats a la terra, no com nosaltres que arribats, com hem dit abans, de tota arreu no hein posat arrels fondes. Molts vénen a S'Arenal i a les urbanitzacions només per estiuetjar, altres a fer-hi la temporada més o menys llarga, altres només ni treballen o tenen el negoci i el vespre o els cap de setmana se'n van a Ciutat, a Lluçmajor o a Randa.

De totes meneres, malgrat totes aquestes dificultats, estam convençuts que val la pena continuar lluitant per aconseguir la unificació, la independència municipal del nostre poble, un dels més grans, un dels més rics i bells de Mallorca.

El miracle de la unió

Farà cosa de vint anys, una invasió d'algues va omplir la cala de Ca'n Pastilla —Ca'n Ripoll, avui part de l'anomenada geoturísticament PLAYA DE PALMA—. Els vells del lloc recordaven que una cosa parecida havia succeït feina una quarentena d'anys però un "cop de mar" mes tard se les havia enduit. Se va esperar, però arribà l'estiu i no va fer la seva aparició l'ansiat temporal. Empreñdes les algues formaren un mur que s'endinsava més de cent metres dins la mar. A aquella època, els hotels i cases particulars no disposaven de clavagueram; s'utilitzaven els pous negres i estant assentat el dogarret damunt marés, per capilatirats les ortigues residuals anaven al llac nascut entre l'arena i el mur d'algues, produint un espectacle de molta pudor, vertaderament repulsiu...

Un hotelier va recurrir al FOMENT DEL TURIS-

ME DE MALLORCA. N'era president D. Gabriel Alzamora, que mes tard fou batle de Ciutat. Prometé la seva ajuda, amb la qual es començaren a treure les algues, però se duien gastades mes de 100.000 pessetes —d'aquell temps— i casi res s'havia aconseguit. Naturalment el Foment va haver de desistir en la seva ajuda. El mateix hotelier va recurrir al Governador Civil —ho era per aquelles saons D. Placid Álvarez Builla—, el qual ordenà que un dragalina de Obres del Port, completada per una brigada de netetja de l'Ajuntament procedís a la netetja. Es va fracassar altre volta, tanta era la quantitat d'algues acumulades que havien format un mur edurit que pareixia de granit. D'acord amb l'esmentada autoritat es va procedir a formar una associació que en un principi s'anomenà ASSOCIACIONS DE COMERCIANTS, INDUSTRIALS Y VECINOS DE CA'N PASTILLA EL ARENAL sota la presidència de D. Tomás

Darder Hévia. Aquest senyor, en vista dels repetits fracassos va poder aconseguir que es duguessin unes màquines "Minnesota" que fan feina al Puig Major, contruint una estació de ràdar per a las forces americanes. Amb aquesta ajuda qualche cosa es va fer, però al ser aquestes màquines molt feixugues, s'enfonsaven dins l'arena i no es va fer res definitiu.

A la fi arribà la tempestat, s'endugué les algues, però... un poc més tard les va tornar a dur altra volta. Envaiaren també una platja propera, que encara que petita era la que utilitzaven els turistes durant la terrible temporada que hem relatat. Nova preocupació. Un altre hotelier de la platja afectada va demanar presupost per procedir a la retirada de les algues amb un tractor, i va demanar als altres hoteliers la seva col·laboració per dur-lo endavant. Així es va fer i al poc temps Oh miracle! la petita platja estava neta. Agraït aquest senyor, va oferir a l'Associació una concessió que tenia d'ex-

plotació d'hamaques de lloguer a fi que, amb un parell d'anys ens poguessim rescabalar de les despeses ocasionades per la netetja.

Llavors i només llavors, es quan es descobrí que les algues s'han de treure immediatament que la mar les treu. HO SE HAN DE DEIXAR EMPE-DREIR!. Ham aquest sistema, i amb l'aportació del Foment del Turisme i la d'altres hoteliers de la zona, va arribar a netejar-se tota la Platja, i amb l'ajuda de les autoritats, s'aconsegui la concessió d'hamaques completa.

¿Perqué el Foment i els hoteliers ajudaren tant a l'Associació que naxia? Perqué estaven convençuts que el que invertien, ho feinen d'una forma indirecta. La societat sempre va tenir un lema: NO ESSER UN NEGOCI, sinó ESTABLIR-SE PER DONAR UN SERVEI. Am els beneficis de l'explotació se va organitzar un servei de netetja de la platja, se va comprar. —a trminis) una màquina francesa "Derrupé" per treure

Així estava la nostra platja fa una vintena d'anys.

les algues i malgrat les despeses que la netetja conlevava arribaren a tenir guanys, que es destinaren a confeccionar fullets de

propaganda de la Zona i fins i tot a organitzar promocions turístiques.

(Continuará)

Homes de S'Arenal

Manuel Rodríguez València, va néixer ara fa 40 anys a San Nicolás del Puerto, a la Província de Sevilla. Va emigrar a S'Arenal de Mallorca ara fa 17 anys, quan està amb mallorquins, xerra la nostra llengua i ho fa ben bé. Es casat amb una catalana. Na Josefina Martí i Camps. Na Maite de 14 anys i Na Lidia de 8 són filles del matrimoni.

En Manolo és el Batle de Barri de S'Arenal, elegit per la Candidatura Independent de S'Arenal, CIA, Grup que avui defensa la idea de la creació del municipi de S'Arenal de Mallorca. Li feim unes preguntes per a la nostre revista.

Pregunta.—Per què vau fer aquesta candidatura independent?

Resposta.—Volem una opció de gent de S'Arenal que fessin feina per S'Arenal. Qui millor que els arenalers coneixen els problemes de S'Arenal?

Pregunta.—En motiu de la propaganda electoral, vau dir que éreu independents però no independentistes. Ara heu canviat i estau a favor de la creació del nostre municipi. Perquè aquest canvi d'actitud?

Resposta.—Ens hem adonat que no es dona a S'Arenal lo que necessita. Els arenalers només veim als regidors els mesos d'estiu. Lo lògic és que el batle i els regidors sien del poble; així veuen i pateixen els problemes per ells mateixos.

Pregunta.—Tu has dit

El Batle de Barri de S'Arenal i la seva família.

que S'Arenal està discriminat, que no se li dona lo que necessita. En quin sentit està discriminat?

Resposta.—Basta mirar el presupost. A S'Arenal li ha tocat el 5 per cent del terme de Llucmajor. Mentre s'aprova un presupost de 40 milions per a la construcció del Poliesportiu a Llucmajor, a S'Arenal no tenim instal·lacions esportives de cap casta, ni esperances.

Pregunta.—Tu ets taxista a més de batle de barri, quina sortida veus a la guerra dels taxistes?

Resposta.—S'ha d'aplicar el Reglament d'autoturismes, l'article primer del qual diu que s'ha de fer la mancomunitat. El Consell i el Govern Civil se passen la pilota i no en volen saber res. Es ben hora que el Consell arregli aquest assumpte; si no hi haurà desgràcies irreparables.

Pregunta.—La gent es queixa que les obres d'enllumenat de la part alta de S'Arenal no s'acaben mai. De qui és la culpa?

Resposta.—La culpa és d'Eléctrica Arenal i de L'Ajuntament de Llucmajor que va posar una quota de penalització molt

vaixa, 1000 pesetes diàries per cada dia que es retardassin les obres les quals havien d'estar acabades el primer de Maig.

Pregunta.—Així mateix podrien estar encesos els llums antics i no hi estan, per què?

Resposta.—Com a batle de barri tenc l'obligació d'enviar a Llucmajor cada dia una llista de farols amb la bombilla fusa i així ho faig. El qui falla és l'Ajuntament de Llucmajor que no envia els tècnics a arreglar les averies. Jo no tenc poder executiu.

Pregunta.—Què ens dius, Manolo, del pacta UCD-PSOE de l'Ajuntament de Llucmajor, jo pens que d'aquesta manera no hi ha oposició.

Resposta.—Només et diré una cosa. A Llucmajor primer són llucmajorers i segons són de dretes o d'esquerres.

Una entrevista molt interessant i que agradarà sens dubte a la nostre gent. En Manolo ens ha promès que els més que ve està a la nostre disposició per una altre entrevista.

MATEU JOAN I FLORIT

Dones de S'Arenal

Catalina Mestres i Bauça, coneguda com a presidenta de la Unió Esportiva S'Arenal, va deixar el càrrec a mitjan temporada passada. Jo diria que hi ha sortit guanyant, fins i tot és més guapa ara que viu sense els nervis i les tensions que li produïa el càrrec.

Va néixer ara fa 32 anys als Hostalets; d'arrels porrenques, per a la nostre revista li feim unes preguntes.

Pregunta.—Com omplés el teu temps, ara que no ets la presidenta del Club?

Resposta.—Me dedico als meus infants, al meu home i a les feines de caméva.

Pregunta.—No notes a faltar el truí del club?

Resposta.—Sí i molt!. El S'Arenal és com un fill meu i per això l'estim. Vaig fer pujar el Club de segona regional a primera preferent i, si no s'haguessin imposat els meus plans, avui el S'Arenal estaria a tercera Divisió.

Pregunta.—A tu t'agra-

da estar pel mig, t'agrada la vida pública. Ha pensat mai en afincar-te dins la política?

Resposta.—M'agrada estar per mig perquè no suport la soletat. No he pensat mai en posar-me en política però m'agradaria, a més, estar segura que serviria. Tenc tres coses que són necessàries als polítics: m'agrada relacionar-me amb la gent, m'agrada dir les coses cara a cara i sé aguantar les crítiques. En la meua vida futbolística he estat molt criticada, ja hi he posat call.

Pregunta.—Quin partit polític t'agrada més dels qui operen dins l'àmbit de les Illes?

Resposta.—El Partit Socialista de Mallorca. És un partit mallorquí que es preocupa per les coses de Mallorca i per la gent mallorquina. Llástima que la gent no se n'hagi adonat i no el votin massivament.

Pregunta.—S'Arenal demana independència municipal, sabem que tu estàs d'acord amb la idea de la creació del nostre municipi-

Catalina Mestres i Bauça.

pi. Quan el tenguem es necessitaran dones i homes per governar-lo. T'agradaria ser regidora de S'Arenal?

Resposta.—Sí, tot el que sia fer be al meu poble m'agrada. Pots escriure que en cas d'unes eleccions a l'Ajuntament de S'Arenal jo me presentaria dins les llistes del PSM, és l'únic que fins ara s'ha proclamat per la independència de S'Arenal.

MATEU JOAN I FLORIT

TRANSPORTS D'AIGUA

Al servei de l'hosteleria i dels particulars
Julià Mojer Telèfon 261426.

RANXO BAR CA'N VERDERA NOVA DIRECCIO: MARIO

Especialitat en carn a la graella.

Telèfon 26 12 55.

Carrer Militar - Ses Cadenes
S'Arenal de Mallorca.

CONSTRUCCIONS J. RIBAS MAS

ESPECIALISTES EN MANTENIMENT

D'HOTELS

CANONGE MATEU ROTGER, 25

TEL. 26 48 53

GUARDERIA INFANTIL

PETITÓ

EL TEUS INFANS

ESTARAN BEN CUIDATS

A LA PLAÇA

REINA MARIA CRISTINA

PERSONAL ESPECIALITAT

TEL. 26 68 15

En defensa del mitjans de comunicació pobres

En principi pot semblar que la defensa de la comunicació a través de l'escriptura és un prejudici sentimentalista en una època en la qual aquest tipus d'informació ocupa un lloc secundari al costat de la informació radiofònica i, més encara, televisiva (pensem com s'enginyen els nostres diaris, per poder-se vendre regalen revistes, TBOs, fan concursos, etc.).

No obstant aquesta postura no és desfassada, com no ho seria, en una societat en què l'escriptura estigués en mans de pocs, la defensa de la comunicació oral.

L'arraconament dels mitjans de comunicació escrits és possible, entre altres factors, perquè tendim sempre a recórrer el mínim esforç i, evidentment, la lectura exigeix més esforç i participació que la contemplació passiva de les imatges que ens arriben a través del televisor i que tendeixen a fer desaparèixer la nostra capacitat reflexiva i crítica.

Dins la mateixa tendència, la publicitat es base cada vegada més a l'explotació d'unes imatges atractives i suggerents (emeses a través de qualsevol mitjà de comunicació) que en el contingut textual.

Aquests fets, trets de context, no sembla que siguin gairebé preocupants. En aparença, es produeix un canvi que afecta l'instrument i la forma de comunicació i que és possible gràcies a l'avenç tecnològic.

A pesar d'aquesta primera impressió, si analitzam amb detall les conseqüències d'aquest fenomen ens temem ben aviat de la seva perillositat.

Si partim de la base que davant qualsevol situació actuem d'acord amb la informació i els coneixements que en tenim,

seguint els consells que se'ns ha donat directament o indirectament, aquells que aconseguim controlar la informació que rebem i ésser-nos consellers acceptats, seran capaços de fer-nos obrar així com voldran i com més perfecta creguem, en aquesta situació, la nostra informació més d'acord anirem amb els interessos dels informants, els quals, ben probablement, no coincidirán amb els nostres.

A aquest punt de partida, cal afegir-hi la constatació que com més complicat i modern és un mitjà de comunicació (televisió, cinema, etc.), més lluny es fa de poder ser posseït per les classes populars a causa del seu alt cost econòmic. Per tant, com més incideix en la nostra vida els mitjans de comunicació sofisticats, més dependrà la informació del control dels poderosos i, així, més esclaus en la nostra actuació ens en farem. D'aquesta manera resultarà definitivament inseparable el poder econòmic del poder polític, els lligams entre ambdós cada vegada seran més forts i més indestructibles.

Si avui que la mentida ha conquistat sense cap escrúpols l'espai informatiu en mans del poder (no oblidem les ambigüitats i tot el que es deu amagar sobre el cop d'estat, l'assalt al Banco Central, els fets d'Almeria, la pneumònia atípica, etc.) encara som capaços de dubtar, al manco, de la veracitat del que ens diuen és perquè persisteixen encara algunes enclotxes en els mitjans de comunicació que escapen al control total per part del poder.

Per això és que es fa necessari mantenir aquests mitjans de comunicació que són al nostre abast, que podem controlar en lloc d'ésser-ne controlats, que tenen, per tant, dimensió humana.

EDITORIAL de la revista EL LLUM D'OLI de Porreres.

I aquí no volem referir-nos a la premsa que recolza en l'estat o en forts grups econòmics. No oblidem que l'informant, per objectiu que pretengui ésser, sempre amaga o deforma allò que pot perjudicar-lo; això fa que únicament ens puguem fiar d'aquells informants que tenen els mateixos interessos econòmics i culturals que nosaltres.

En aquest sentit, l'existència de la premsa forana té una saludable importància perquè tots els seus lectors són capaços de destriar el grau d'objectivitat de totes les informacions i el mòbil de les opinions. Mentrestant, per un altre costat, cada vegada és més difícil evitar que els grans mitjans de comunicació es converteixin en emissors de dogmes indiscutibles i en dictadors de conductes cada cop més eficaços.

D'altra banda, en molts de casos, la premsa forana mallorquina, usant el català, fa una defensa activa i pràctica de la nostra llengua, la qual tan maltractada és per la resta de mitjans de comunicació.

Cal tenir ben present que la nostra llengua forma part del patrimoni com els monuments, el medi ambient; les obres d'art, etc. i com qualsevol d'aquests elements pot fer-se malbé irreversiblement.

Així com ens preocupa per un incendi a les nostres garrigues, per la reparació de l'orgue, per la contaminació, també ens hem de preocupar per la conservació de l'idioma propi i la millor forma de conservar-lo, com passa amb moltes altres coses, és usant-lo molt, en tots els casos, no sols a nivell oral. Si no l'utilitzam els qui ens interessa conservar-lo mai ho faran els altres.

LLUM D'OLI.

Primera emissora en català a l'Estat francès

Ràdio Arrels, la veu de Catalunya Nord. Es vol arribar a totes les comarques catalanes

Salvarem la llengua catalana a la Catalunya Nord? La situació és tan greu com sembla? Totes aquestes preguntes segur que ens les hem fetes manta vegada. Però el més important és respondre amb actituds positives com poden ser les de dedicar uns dies de vacances a viure en aquestes terres, a parlar-hi sempre en català sense necessitat de fer servir el nostre francès d'estar per casa i ajudar els grups que malden pel redreçament d'aquest boci de Catalunya encara sota la dominació francesa des del Tractat dels Pirineus del 1659.

Una de les últimes iniciatives ha estat la del grup Arrels que a més de posar en marxa per primera vegada l'ensenyament en llengua catalana a

Perpinyà s'ha decidit a l'avenç d'engegar la primera emissora de ràdio en la nostra llengua amb el nom de "Ràdio Arrels, La Veü de Catalunya Nord". Un dels seus promotors, el perpinyanenc Pere Manzanars ens en parla.

Pregunta. En quines circumstàncies neix aquesta emissora?

Resposta. Hem volgut aprofitar la situació que s'ha creat a França arran del triomf dels socialistes. Vam començar a final de maig. Esperem ser legalitzats ben aviat d'acord amb la nova llei de radiodifusió que es prepara. També ajustarem el material a les característiques tècniques que demanaran. Seria important que es pogués fer publicitat.

P. Quina potència teniu?

R. De moment hem començat amb 20 wats. Emetem en freqüència modulada en 102 MHz. Abans d'acabar l'agost passarem a tenir 200 wats i amb una nova antena cobrirem tota l'àrea de Perpinyà. Tindrà un radi d'acció d'uns quinze quilòmetres. L'emissora és a Canohes, a prop de Perpinyà. Ara com ara ho tenim en pla experimental.

Efectivament, es treballa a gran ritme per condicionar el local i encabir-hi tot el material que necessita una emissora. La prompta instal·lació del telèfon (serà el 567284) facilitarà la comunicació directa amb els oients, perquè fins ara només hi ha constància de control d'audiència a través de cartes.

P. Quins horaris feu i quins

programes hi ha?

R. Transmetem diàriament de 7 a 11 del vespre. El dimecres hi ha un programa especial de 10 a 12 del matí per als infants, perquè aquest és el seu dia de lleure. Els caps de setmana funcionem des de les 10 del matí a les 11 del vespre. Combinem la música amb els informatius. Hi ha música i cançons de tota mena i als informatius donem notícies internacionals, de Catalunya Nord i dels Països Catalans. En aquest sentit l'AVUI és important per a la nostra tasca, encara que ara el trobem amb més dificultats que abans. Hi haurà també entrevistes i esperem que cada entitat catalana d'aquí pugui fer un programa explicant activitats.

P. Quin són els objectius?

R. Volem recuperar un mitjà de comunicació de masses com és la ràdio per a la llengua catalana. El nostre objectiu és cobrir tota la Catalunya Nord, però com que és difícil poder aconseguir autorització d'una emissora de tanta potència, instal·larem diferents repetidors o bé crearem una xarxa d'emissores a les capitals de comarca.

Pere Manzanars no descarta que més endavant es pugui comunicar amb emissores del Principat i finalment assolir una comunicació radiofònica de Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer a través d'aquestes emissores locals i comarcals que brollen arreu del país. Una iniciativa que haurien de tenir Espanya, França i Andorra, però que una vegada

més només serà possible gràcies als esforços d'una minoria tenaç. Això si no surten els entrebancs de sempre.

Els catalans del sud no podem restar indiferents davant d'aquestes iniciatives. D'aquí ve que tots els ajuts a Arrels i a la Bressola — recordem que aquesta fa escola maternal en llengua catalana — es facin a través del GALLCA, tot esperant que al més aviat possible es creï una Associació d'Amics de Catalunya Nord que canalitzi els ajuts de tota mena. — i no solament econòmics — que des d'aquí els podem fer.

Ràdio Arrels, la primera veu catalana a la ràdio. Que no s'apagui.

Ramon Serra

LUMS

Instal·lacions electriques. Accesoris de l'automovil

PEONERS A S'ARENAL EN LA BRANCA DE L'AUTOMOVIL

JA SOM AQUÍ

COMERCIAL PETRA

Primer "super" a S'Arenal. Autoservei del calcat

SANT CRISTOFOL, CANTONADA MALLORCA
TELEFON 26 34 23

Argenteria i Rellotgeria

MARINA

S'Argenter de S'Arenal Carrer Salut, 21

CREPERIA

Cafe crepes

CARRER LISBOA, 12 S'ARENAL DE MALLORCA

ARMERIA CLAR

Escopetes, cartutxos. Articles de pesca esportiva. Tota casta de material esportiu: Bicicletes, Tennis, Fútbol...

EXERCIT ESPANYOL, 5 TEL. 26 38 96

GELATERIA COLUMBUS

Especialistes en gelats d'ametla i d'avellana.

Tots tipus de gelats italians

CARRER MIRAMAR, CANTONADA MARIA ANTONIA SALVA

Crida d'un mallorquí d'arrell

Hi ha molta gent despistada respecte al concepte autonòmic i de la conveniència o no d'obtenir una autonomia per a les Illes.

Diguem que AUTONOMIA per a un país o regió, que pertany a un estat on també hi ha integrats altres països o regions, es la facultat de governar-se per lleis propies, lleis que s'han concertades entre el país autonòmic i l'estat on es troba integrat.

L'AUTONOMIA no suposa decretar normes o lleis sense cap limitació, en tal cas equivaldria a una plena sobirania i a la creació d'un nou estat.

A casa nostra hi ha gent que aspiren a una AUTONOMIA molt ampla, que ens permetés fer i desfer i dictaminar sense limitacions ni comptar amb les altres regions de l'estat.

D'altres amb complexes d'inferioritat o d'incompetents es conformarien amb una AUTONOMIA molt limitada, que solament ens permatri dictaminar lleis de tipus folklòric.

Es indubtable que una AUTONOMIA equilibrada ha d'esser un gran benefici per a les Illes. Dins el camp que més ens convé, és dins el camp cultural i de l'ensenyament.

Durant tant anys de centralisme casi bé ens han anulat la nostra personalitat. Als nostres atlots, a les escoles, els han parlat molt de Isabel i Fernando, de Pizarro i Hernán Cortés, d'El Cid Campeador, etc... i molt poc de Ramón Llull, de Tort Ballester, de Anselm Turmeda i de les pestes i miseries que sofriren els mallorquins segles enrera.

¿Que saben la gent de Madrid per dirigir i ensenyar a casa nostra? Han silenciats i desfigurats tant la Nostra Història!

¿Com poden copsar des de Madrid les nostres necessitats o conveniències dins el camp higiènic, agrícola, comercial, industrial, etc...?

Ara bé: si volem que l'AUTONOMIA sigui profitosa per el nostre país, no ha de tenir un caire polític determinat i no s'ha de permetre que els partits la manetgin només en profit propi.

Quantes vegades hem vist com determinats partits polítics han rebutjat una proposició, no perquè no fos profitosa per al poble, la rebutgen per gelosia, perquè no eren ells els que havien fet aquella proposició.

Un altre factor o condició de gran interès per que L'AUTONOMIA de les Illes no s'enfonsi, és que Mallorca no ha d'exercir un centralisme damunt les illes germanes, ni Palma damunt els pobles.

Es indubtable que si aconseguim una AUTONOMIA equilibrada i que fos respectada i estimada per polítics i ciutadans, en podríem treure un gran profit espiritual i material.

Si aprenem a respectar-nos i a estimar-nos una mica més, ho aconseguirem.

JOSEP FORTEZA REI

Per una educació autonòmica del poble

La Delegació diocesana d'Acció Social no pot viure allunyada del Poble de Mallorca ni vol ignorar aquells moments que, per a ell, poden ésser històricament importants i, fins i tot, decisius. Per això mateix, vol participar en la construcció de l'Autonomia de Mallorca, que en aquets mesos s'està decidint.

1) L'Autonomia és, en primer lloc, un dret del poble. La Delegació vol promoure —i defensar, si cal— els drets col·lectius juntament amb els de les persones individuals.

2) Es important recuperar, amb l'Autonomia, les institucions pròpies, que ens ajudin a "ésser nosaltres mateixos" i a tornar a les nostres tradicions i costums, a les arrels del nostre ésser. Per aquest motiu, volem l'Autonomia per al Poble de Mallorca, que és el nostre.

3) L'Autonomia, en un primer moment, es concreta en l'Estatut; un Estatut, que és treball específic dels tècnics, polítics i juristes però que ens interessa a tots moltíssim perquè és el camí per arribar, entre altres coses, a tenir un Parlament, l'òrgan més important per a l'autogovern del Poble mallorquí.

L'Estatut, que s'acaba de pactar, creim que està molt lluny del que desitjам i del que Mallorca mereix però, mal grat això, el valoram com un punt de partida.

4) Finalment, sabem que l'Autonomia és, per a molta gent, una paraula poc entenedora i llunyana: disortadament, per moltes raons que l'Història explica, molts mallorquins ni coneixen la paraula ni valoren prou el seu significat.

Per altra banda, l'Autonomia que avui podem aconseguir és poca cosa més que un marc que cal omplir no solament mijançant el traspàs de competències del govern central al Poble mallorquí sinó —i això té una importància cabdal— educant-mos tots per viure com a Poble autònom. Aquí hi trobam nosaltres la clau del present i del nostre futur. Hi trobam també la possibilitat de la nostra col·laboració amb tots els que s'han esforçat per aconseguir per a Mallorca una Autonomia com cal.

La Delegació d'Acció Social —en aquest cas mitjançant "Justícia i Pau-Mallorca", una de les seccions que l'integren —va assumir des d'el seu neixement la tasca d'educar i de concienciar damunt i des de la nostra realitat. Es, aquesta, una tasca urgent, necessària i complementària a la dels partits i altres organitzacions populars.

Per totes aquestes raons, nosaltres ens apuntam a una labor concientitzadora del Poble mallorquí.

DELEGACIO DIOCESANA D'ACCIO SOCIAL

Autonomia: Diagnòstic i tractament d'un poble

Un Poble, talment com una persona, quan està malalt, només té un camí de salvació: Conèixer el diagnòstic vertader i seguir el tractament encertat.

Si no es fa així. Si no es parteix d'un anàlisi profund de la realitat, si no es va a les arrels del mal, el tractament i els esforços per què el malalt camini, en lloc de curar-lo poden arribar a produir uns efectes contraris.

Perquè no voldríem que aquest fos el cas de la nostra AUTONOMIA. Perquè no voldríem que la nostra AUTONOMIA fos com obligar a fer gimnàsia al qui té els braços romputs, és el motiu pel qual creim que és essencial que ens demanem, abans de res, quina és la malaltia del nostre Poble.

PERDUA D'IDENTITAT: No manca ser un gran entès per a veure fins a quin punt està malalt aquell que ha perdut la consciència de la seva pròpia identitat, aquell que, no tan sols no sap qui és, sinó que se comporta d'una manera que no correspon al seu estat.

Aquest és el cas del nostre Poble. Un país, aquest nostre, tan desfigurats, tan esclafats, que no tan sols es deixa anomenar Província, sinó que pensa i viu com si realment no fos res més.

Aquest és el problema:

La nostra gent ha perdut la CONSCIENCIA DE POBLE.

El nostre poble ha perdut la VIVENCIA DE PAIS.

El nostre país ha perdut la VOCACIO DE NACIO.

I els pocs nacionalistes de cor hem perdut L'ALEGRIA DE FER PATRIA.

LA MALALTIA ES GREU: La malaltia del nostre Poble és GREU.

Greu fins el punt de poder arribar a ser mortal. Fins el punt de poder portar el nostre país a una llarga i trista agonia per consumció i avoriment.

Aquesta malaltia li ve al nostre Poble d'haver sofert, al llarg de molts de segles, un procés tan fort de domini, un grau tan fort de domini, un grau tan fort de dependència, que ha arribat a creure que no podia viure sense les cordes que el feien.

COM S'HA ARRIBAT A AQUEST PUNT? Les armes i l'estratègia del dominador, cal descobrir-les, són aquestes:

—LA FORÇA. Davant el garrot, la presó, la llei... tothom arriba a creure.

—LA POR. Tot dictador sap, per propi instint de tal, que ha d'estrenger, que ha d'ofegar, que ha de matar; fins el punt de sembrar la por al llarg de moltes generacions. El Poble oblidarà els fets i els motius, però li quedarà la por.

—L'EMBULL. Si vols destruir un Poble, fe'l dubtar de si mateix, fe'l descofiar de les seves forces posa en ridícul les seves coses. D'aquí ve la manera com han embullat al nostre Poble damunt la nostra llengua, la nostra senyera, la nostra història, la nostra economia... fins a crear-li el complex de d'impotència, fins a fer-li creure que les seves coses són com avantals per casa, fins a fer-li sentir que ell tot sol no podia sobre-viure.

—LES FOBIES. Aquesta de les fòbies és una tàctica molt antiga dins la nissaga dels colonitzadors. Si vols dominar, fé que es barallin entre ells, fomenta les fòbies tribals, les recúries familiars. Aquest és el cas dels nostres Països Catalans: ens han portada subtilment, amb tota la mala saba del món, a una brèga irracional entre germans.

CAMINS DE RECUPERACIO. La malaltia del nostre Poble és greu, però recuperable. Amb uns anys de paciència de feina, de tractament, pot tornar a ser qui fou: "Un regne en mig del mar el més bell i lliure del món", com el somnia el primer Jaume.

Per tornar a ser qui som, hem de fet el camí al revés, hem de fer tot el contrari del que ens han obligat a fer pel llarg de tans de segles.

Aquest és el tractament:

—AFERRAR-NOS A TOT EL QUE ENS RESTA ENCARA DE SIGNES DEL PAIS. Aferrar-nos sobre tot a la integritat física de la nostra TERRA. El mar ens pot salvar, encara. Som una Terra. Una terra definida. Inaccionable. Si volem tornar a ser Poble salvem les nostres característiques geogràfiques.

—FOMENTAR TOT ALLO QUE ENS RECORRI LA NOSTRA FESOMIA. Fessem l'exercici de miramos al nostre propi mirall fins que ens toquem a reconèixer. Recobrem la identitat perduda tornant a la nostra llengua, a la nostra història, als nostres costums, a les nostres festes, als nostres balls, a les nostres tradicions, a les nostres fires, a les nostres cançons...

—MESCLAR EL LLEVAT AMB LA MASSA. Aquest llevat nostre d'escriptors, de literats, de pensadors, d'economistes, de universitaris, de nacionalistes... s'ha de pastar amb la farina del nostre Poble de la nostra gent. És l'única manera de tornar a tenir bon pa. Aquest és el nom del gran medicament: CULTURA. CULTURA POPULAR.

—PERDRE PER SEMPRE LES PORS. La por de viure pels nostres propis recursos, la por d'administrar, la por de governar-nos, la por de dir les coses pel seu propi nom, la por als nostres propis germans de llengua i d'història...

AIXÍ L'AUTONOMIA. NO SERA NOMES:

Una paraula gastada, un estatut que ens han fet els polítics, uns papers que hem de votar.

SINO QUE SERA:

Un principi, un medi, una tasca, un camí per recobrar: LA NOSTRA IDENTITAT, LA NOSTRA VOCACIO DE NACIO, LA NOSTRA CONSCIENCIA DE POBLE, L'ORGULL DE SER QUI SOM. LA NOSTRA VIVENCIA DE PAIS.

JUSTICIA I PAU

No siguem "llenguajirats" si us plau

En temps dolents hi hagué en aquesta terra molts "llenguajirats". Eren aquells qui, sabent parlar a llengua dels seus pares i dels avantpassats, l'abandonaven vel·leïtosament pel castellà. Es decantaven per la parla de l'"Imperio" perquè es creien que era més maca, o més elegant, o més honorable, o més no sé què. Eren tota una colla els qui s'ho van creure: uns per ignorància, altres per nícia, altres al·legant pretesos avantatges de caire pragmàtic. Però també hi jugà la por, mala consellera per cert. Hem de reconèixer sincerament que molts catalans estaven esporuguits. Tenien por al cos i a l'ànima. Por de ser mal vistos, por de perdre la feina, por de sentir el pes de la bota de l'adversari.

Fixeu-vos si a alguns se'ls havia capgirat el senderi que, per allò de "por el Imperio hacia Dios", s'arribaven a creure que el castellà era la llengua de Déu. Com que, amb excepcions honroses, els frares predicaven en castellà i les monges hi resaven...

Comprenc que tant l'una cosa com l'altra —la por i l'aberració teològica esmentada— ens fan esfereir per poc sensibles que siguem al valor fidelitat al país que ens dona la identitat. Tanmateix, són veritats que hem de confessar perquè sovint tendim massa a l'autocomplaença que enlaira les pròpies virtuts fins als estels i no ens deixa adonar de les febleses i de les mancances que ens atenallen. Per això convé que de tant en tant ens posem davant el mirall del pretèrit tot just escolat i que contemplem com ens cau la cara de vergonya.

Ara que han arribat temps millors també n'hi ha de "llenguajirats", i més que no ens pensem. Deixo de banda els qui ho són per estupidesa o per irreflexió. Em refereixo als qui habitualment parlen català però, a la més mínima ocasió, el deixen davant l'interlocutor de parla castellana. Aquest fenomen el podem contemplar a diversos escenaris. N'escollim dos de gran transcendència per a la sort futura de català.

El primer és el de les relacions socials corrents. Hem de reconèixer que molts catalanoparlants habituals es passen al castellà només perquè un dels participants en una conversa és de llengua castellana. S'arriba a l'extrem que en un diàleg de dues persones, el de parla catalana es posa a enraonar en castellà encara que l'altre entengui perfectament el català. Alguns, aquesta mutació lingüística sobtada, la fan arbutamentant que és un signe de "bona educació", en comptes de pensar si el maleducat és l'interlocutor que, sabent que el català és la llengua de comunicació normal de l'amic o del conegut, i entenent el català a la perfecció, no fa cap esforç per a parlar-lo.

Sense moure'ns d'aquest terreny de les relacions socials, ens trobem amb el cas de les persones immigrades. Aquí sovint no encertem tampoc el punt dolç, és a dir, l'actitud prudent, comprensiva, culturalment eficaç. En general, pequem de fluixos i caiem en l'error d'una condescendència estèril.

Ens costa d'adreçar-nos a ells en català. I no ens adonem que amb aquest capteniment no els fem cap favor. Ben mirat, no els donem l'ocasió de tenir un element essencial de convivència perquè se sentin plenament a casa seva. Els continuem tractant com a forasters, i hauríem d'examinar si inconscientment no els estem fent

víctimes d'una mena de classisme cultural excloent. Es clar que si l'immigrant acaba d'arribar al nostre país, tampoc no l'hem de castigar, ni humiliar, ni ferir. Però això és un qüestió de seny.

Una lliço d'Historia

Tots sabem, encara que d'una forma excessivament simple i rudimentària, que l'illa de Mallorca fou conquerida pel rei en Jaume I, rei de Catalunya i Aragó, quan just finalitzava el primer terç del segle XIII.

Hem dit que en tenim un coneixement massa simple d'aquest fet, perquè sovint ens hem aturat en el detall anecdòtic i no hem parat esment en tot allò que significava aquella conquesta: la incorporació de la nostra illa a Europa, a la cultura del gòtic.

El 31 de desembre de 1229 les tropes del rei en Jaume entraren dins la Ciutat de Mallorca. L'illa fou repartida i repoblada, però no fou considerada una "provincia" de Catalunya i Aragó, sinó que es creà un nou estat: el Regne de Mallorca, amb uns Privilegis propis. Els Privilegis eren documents que el Rei atorgava amb la finalitat de reglamentar el funcionament dels diversos organismes de l'estat. Els Privilegis podrien comprar-se mol bé a allò que avui en dia coneixem amb el nom de "constitució". Quan un estat és dominat per una monarquia absolutista o per un règim dictatorial no és gens necessari que hi hagi una constitució, perquè tots els poders i totes les funcions les exerceix la mateixa persona: el dictador o el rei absolut. Llavors, totes les persones són súbdits i no ciutadans.

Mallorca no va ésser simplement anexionada per raons de conquesta. Tengué les seves lleis i el seu autogovern. I aquestes lleis pròpies, aquest autogovern va durar quasi cinc-cents anys, fins que va ésser destruït per la força de les armes, l'onze de juliol de l'any 1715.

Pocs mesos després de la mort del rei en Carles II, l'Embruixat, pel nombre de l'any 1700, i després de les exèquies solemnes que tingueren lloc a la ciutat i arreu dels pobles, començaren les festes per a celebrar l'entrada a Madrid del rei en Felip V, duc d'Anjou.

L'arxiduc Carles d'Àustria, que volia fer valer els seus drets a la corona, li declarà la guerra amb l'ajuda d'Àustria, el seu país, Anglaterra, Holanda i Portugal. Es posaren a favor de l'arxiduc en Carles els antics regnes de la corona d'Aragó: el regne d'Aragó, el Principat de Catalunya i el País Valencià, convençuts que la proclamació del rei Borbó significava una aliança entre França i Castella. Es tractava, en realitat, d'una guerra contra el centralisme i contra la monarquia absoluta.

L'illa de Mallorca es va proclamar a favor del francès; però ben aviat sorgiren entre la gent del poble partidaris de la dinastia dels àustries. L'embarc de tropes amb la finalitat de nodrir l'exercit del d'Anjou acabà de crear un sentiment d'insatisfacció.

L'any 1706, l'illa es va rendir a les tropes de l'arxiduc en Carles. El comte de Zavallà, que venia amb l'esquadra, va prendre possessió d'aquesta terra en nom del rei. I no li va ésser difícil, perquè tingué tot d'una l'aprovació del poble.

Amb la pau d'Utrecht, el 1713, l'arxiduc en Carles d'Àustria va ésser proclamat emperador. Els aliats l'abandonaren, perquè no volien que fos un rei tan poderós; però el Principat de Catalunya i Mallorca continuaren la guerra, car el País Valencià i el regne d'Aragó havien estat dominats alguns anys abans per les armes.

Barcelona va caure l'onze de setembre de l'any 1714. A la derrota seguí una repressió dura, llarga i cruel.

Mallorca va seguir resistint.

L'esquadra del rei en Felip V, comandada pel cavaller d'Aspèid desembarcà a Cala Llonga. L'exèrcit va sotmetre Felanitx, després Alcúdia. I es dirigí cap a Ciutat. El virrei Rubí volia continuar la resistència, malgrat que la majoria de les persones consultades eren partidàries de la rendició.

La ciutat de Mallorca va capitular, finalment, a començaments de juliol de juliol del 1715.

Les tropes d'ocupació dominaren l'illa i foren confiscats els béns a tots els contraris del rei en Felip V.

Vingué a Mallorca el marquès de Lede, entrenat en l'exercici de la repressió al Principat de Catalunya i imposà la subjecció al nou rei, per la força.

EL DECRETO DE NUEVA PLANTA elaborat pel CONSEJO DE CASTILLA, el mes de novembre de l'any 1715 va constituir la base legal d'una política dirigida a esborrar tot quant persistia de l'antic regne de Mallorca.

Desaparegueren els privilegis i les lleis de L'illa. Es va suprimir el Gran i General Consell i això significà la fi de l'autogovern. La Ciutat de Mallorca hagué de baratar el nom pel de Palma. L'illa es va omplir de funcionaris castellans i de milícia. Es va prohibir l'ús públic de la llengua pròpia d'aquestes terres.

El regne de Mallorca es convertí d'aquesta manera en una província, llunyana de la cort i esmentada.

L'economia de les Balears i l'autonomia

D'alguna manera podem dir que la Autonomia del nostre Poble depèn de la seva economia: si econòmicament no tenguessim sortida, tampoc la nostra Autonomia arribaria a bon port. Per això mateix són tan importants els aspectes econòmics de la Autonomia. Cal analitzar-los a fons.

La gran majoria d'objeccions de tipus econòmics que es fan a la Autonomia de les Illes poden reunir-se en dos grups. El primer reuneix totes les que, d'una manera o d'altra, diuen que les Balears generen recursos insuficients per poder finançar els indispensables serveis públics, que necessita, sense rebre una important ajuda de l'exterior. El segon arreplega les reticències dels que afirmen que necessàriament es generarà, amb la Autonomia, un augment de la burocràcia i, per això mateix, augmentaran les despeses de l'Administració Pública.

1) La Autonomia de les Balears i l'insuficiència regional de recursos.

Les objeccions a la Autonomia s'han fonamentat tradicionalment en la presumpta insuficiència dels ingressos de la Hisenda pública de les Balears.

Sobre aquest punt, cal dir que, a contrari, el balanç global d'Ingressos i despeses públiques en referència a les nostres Illes, es tanca cada any amb superàvits de cinc mil milions de pessetes. Hi ha, doncs, més ingressos que despeses. Aquest superàvit, insistim, no es dona ni per casualitat ni esporàdicament: cada any es repeteix, més o manco, amb el mateix volum.

Altres vegades, s'ha repetit que no ens convé la Autonomia perquè, si arribassin a aconseguir-la, les Balears no podríem suportar els actuals déficits que en les Illes suposa la gestió de la Seguretat Social.

Cal reconèixer que aquests déficits són reals però de cap manera es pot dir que sien insuportables. Si abans afirmaven que el nostre balanç fiscal era bo, ara podem afegir que el superàvit que registra anualment cobreix amb suficiència els déficits anuals que la gestió de la Seguretat Social representa a les Balears.

Ho repetim, doncs: en termes generals i en relació a les objeccions que contra la Autonomia es fan des del punt de vista econòmic, els estudis globals, que avui es fan sobre la comptabilitat regional de les Balears, fan evident que la diferència entre tots els ingressos de l'Estat (Hisenda Pública, Consell, Ajuntaments i Organismes autònoms de l'Estat) i totes les despeses (corrents i d'inversió), fetes pel mateix Estat, resulta positiva i que ho és d'una manera estable i permanent.

I també podem dir que, encara que aquesta diferència en el nostre balanç fos negativa, no podríem deduir d'aquest fet l'inconveniença de la Autonomia per a les Balears perquè la "Ley Orgánica de Financiación de las Autonomías", que el Parlament espanyol recentment aprovà, consagra un sistema de financiació de les Comunitats Autònomes, que es recolça en dos principis: A) el d'assignar a cada una d'elles els recursos econòmics, proporcionals i suficients, per poder atendre als costos dels serveis que s'els hi traspassin, a la mesura que aquests traspessos de competències es fassin; b) principi de la solidaritat interregional, que intenta anul·lar les diferències entre les Comunitats Autònomes.

2) La Autonomia de les Balears i l'augment dels costos de l'Administració Pública.

Les Comunitats Autònomes tendran el seu Parlament —Càmera legislativa— i la seva pròpia administració. Aquest fet suposa la creació d'una nova instància pública entre l'Administració Central de l'Estat i l'Administració Local de les actuals Províncies. L'implantació de les Autonomies significarà, doncs, una certa ampliació del sector públic de l'Estat. Mai suposarà una duplictat total sinó en una part: no té per què existir duplictat d'òrgans —els estatals i els autonòmics— sino uns òrgans, els autonòmics, i unes delegacions, representants del Govern. Per altra part, la funció pública de l'Administració autònoma es basarà en la transferència de competències i, a la vegada, en la transferència dels mitjans humans (funcionaris) i materials escalent. Finalment la creació del nivell autonòmic dins l'Estat significarà la progressiva transformació del model de l'estat centralista, que tenim fins ara —cosa que, per si mateixa, és desitjable—, i la prestació de serveis administratius, governatius i legislatius, dels que avui mancam. Amb això, volem dir que la Autonomia no suposarà l'aparició de nous costos nets, sinó d'un nou balanç de serveis públics/costos.

L'avaluació d'aquest balanç pot ésser molt positiva, com a conseqüència de l'augment del grau d'eficàcia administrativa que es pot assolir i també de la participació política, que pot derivar-se de l'arrelament autonòmic.

Resumint, doncs, creim que una anàlisi seriosa de la nostra realitat regional demostra que les objeccions anti-autonòmiques, que es fan recolçant-se en un probable augment de la burocràcia i dels costos del Sector Públic, no tenen uns arguments i raons sòlides per sustentar-se. Més aviat podem dir que no les creim certes i que, baix d'elles, s'hi amaga una minúscula de dues realitats: el fet de la participació política del Poble i el fet, que pot aconseguir la Autonomia, d'aprobar les instàncies de govern als ciutadans administrats.

Reedició de la poetessa lluchmajorera

L'obra incompleta de M. Antonia Salva

L'editorial Moll treu una nova edició dels sis volums publicats per la mateixa editorial entr els darrers anys quarantes i els primers cinquantes sota la denominació general "d'Obres completes de Maria Antonia Salva". Aquests sis volums, ara reeditats, són: "Espigues en flor" (poesia), "Mireia" (poesia, traducció de Mireia de F. Mistral), "El retorn" (poesia), "Cel d'horabaixa" (poesia), "Lluneta del pagès" (poesia) i "Entre el record i l'enyorança" (prosa, memòries o notes autobiogràfiques). Però si volem conèixer l'obra completa de la petessa mallorquina, hem de llegir, a més, el volum de "Poesies" del 1910, el primer recull que va publicar, i encara "Lleopolies i jouguines" (1948) el primer que va poder publicar després de la guerra civil. La seva tasca de traductora comprèn, a més de "Mireia", un altre poema mistralià, "Lis isclo d'or", les "Géerguies chrétiennes de Francis Jammes", la novella de Manzoni "I promessi sposi", suara reeditada dins la col·lecció "Les millors obres de la literatura universal" (Els promesos) i algunes altres, diverses cses, que no sabria relacionar exhaustivament i amb precisió. Però, tot considerant que Maria Antonia Salva és una autora de prou categoria per merèixer l'atenció de recollir-ne tota l'obra, així publicada com inèdita, i publicar-la, m'atrevesc a suggerir a qualsevol editora dels Països Catalans que emprengui la compilació, l'ordenació i la mise au pint de l'edició a algun sovient coneixedor de la poetessa i de la seva obra, que podria ser, se m'acut ara, Miquel Gayà, estudiós atent i competent d'aquesta generació de d'Escola Mallorquina, com ho ha demostrat en diverses publicacions. D'altra banda, l'interès per Maria Antonia Salva sembla de tota actualitat, i no ho dic solament per aquesta reedició de l'editorial Moll, sinó també per una antologia de les seves poesies, a punt de sortir, si no ha sortit ja, a la col·lecció de l'editorial Moll, sinó també per una antologia de les seves poesies, a

punt de sortir, si no ha sortit ja, a la col·lecció "La Garba" de l'editorial Edhasa, sota el títol "Al cel sia! Poeta Maria Antonia Salva", la tria a càrrec de Miquel Botella i un pròleg signat per Xesca Ensenyat.

I conèixer la poesia de Maria Antonia Salva val ben bé la pena. La poesia i la prosa; però aquesta és, tret de la llarga traducció de Manzoni, més tost escassa. Amb Maria Antonia Salva, la poesia mallorquina, que era muntanyenca, s'instal·la al Pla. Els dos mestres mallorquins, Costa i Llobera i Alcover, eren poetes de la Serra, de Formentor, dels espadats i de la mar brava, cantaven els grans temes, la llibertat, la virtut a tota prova, l'heroisme: eren hostes de l'altura. Maria Antonia canta la pagesia humil, el treball quotidià, les figures, conegudes i estimades, que té al seu voltant, el món on viu, sense més invenció que la de mirar-lo, potser, amb ulls massa benèvols. L'alegria, la pau, la bona amor, el profit del treball, la bona convivència, tot això és, per aquesta poetessa, la vida de pagès:

Cerquin altres el poder,
la cort i sa galania
—diu, tot horacianament:
és a dins la pagesia,
que el meu cor s'hi troba a
/pler!

"Això" li tocava dir a un professor de Literatura, "és carneria". I sí: aquestes petites raons de vida, fetes tema d'una poesia expressada amb llenguatge planer, pulcre, però, correcte, normatiu i neta, present dominat, això és una aportació ben significativa de Carner a la poesia catalana: és la interpretació carneriana del Simbolisme, que tenia, entre els seus eslògans el que "tots els mots del diccionari són poètics". Sabem, d'altra banda, que hi havia una bona amistat entre Carner i Maria Antonia i que, literàriament, s'entien del tot. Carner va prolongar el tercer llibre de Maria Antonia. "El retorn", que és, d'entre tots els seus, el que, en conjunt, ofereix una més alta qualitat literària.

En "El retorn" hi trobam el poema més celebrat de l'autora: "El pi ver". Però també les estampes precises dels poemes breus "De caça i Gergor hivernança". I les vives evocacions del asst, aconseguides pel recurs de la retòrica acumulativa, en els poemes "Esbart dispers i Espingolalles", on l'art de lligar el paisatge i les coses del món exterior amb l'estat d'ànim del poeta —que és un esquema heretà del Romanticisme— assoleix la màxima eficàcia expressiva. Ja en el llibre

anterior, "Espigues en flor", la part més atractiva és la dedicada al clos domèstic i al terror pairal, és a dir, les seccions titulades "Hores serenes i del Pla".

Maria Antonia, contràriament al seu admirat mestre Costa i Llobera, sempre sol, ell amb la seva ànima, en la grandesa dels cims, posa, com Alcover, figures al seu paisatge; però així com les figures d'Alcover són poderoses individualitats o símbols —l'ermità captaire, la Blanguera filadora dels destins, la parella d'enamorats de La Serra, la jove cana que desvetlla la sensualitat del poeta a dins un hort de Sòller—, les de Maria Antonia són ben concretes i conegudes, i tenen nom i llinatge: "En Miquel Pou...", el garriguer colrat, fill de la brosta", la dida que havia de sobre-nom Flauta, la dama Elisabet que portà a les terres lluchmajoreres unes alzines muntanyenques, etc. Allò que volia Alcover, que l'habitant dels cims conegues "la clapa de verdor si és blat o és ordi", es dona sempre i plenament a la poesia de Maria Antonia Salva.

I aquestes són les qualitats de la nostra poetessa del Pla de Mallorca: claretat i senzillesa en l'expressió, connexença total dels temes que tracta, temari humil i concret, sense intencions simbolitzadores, poder emocional, que resulta de k'ebert en la tria dels elements expressius de la realitat que vol reflectir en el poema, excel·lent domini de llenguatge (en el poema "Esbart dispers" hi ha un període del discurs, fet tot d'oracions deponents, per coordinació o per subordinació, les unes de les altres, que ocupa exactament setze despatxos, sense que es perdi ni mica el fil del raonament, cosa que suposa una neta intel·ligència i un ben assecurat ordre mental) i refús del que pugui ésser qualsevol originalitat superficial. Ja és d'agrair que puguem llegir, poetes d'aquesta neta estètica i agraïm sis volums de Maria Antonia Salva aquest posar-nos a les mans tan bella, bona i asserenadora lectura. Però algú ens n'hauria de servir l'obra completa.

J. VIDAL ALCOVER

Política internacional

La URSS i Polònia

Ara fa cosa d'un any que el món occidental va sentir a parlar del moviment sindical polonès anomenat "Solidaridad". Allò que en un principi semblava un moviment de dissidents desitnat a ésser ofegat per la màquina del poder s'ha convertit a poc a poc en una gesta que ha omplert d'admiració tots els qui hem seguit amb interès el procés. Tornàvem a assistir a la lluita desigual entre David i Goliath en la qual David venia, almenys fins ara. ¿Què ha passat? (Recordem que la Unió Soviètica no tingué tanta paciència amb la revolució hongaresa del 1956 ni amb la primavera de Praga de 1968 perquè el fet és molt gros: dins un país comunista existeix un sindicat independent del partit, prodromament crític envers ells i de vegades fins i tot contrari. Com és que encara ara la URSS no hi ha intervingut? Després de pensar-hi molt, heus ací la resposta que a mi em sembla més evident: La URSS no empra mal cap acció fora de les seves fronteres si no està ben segura de l'èxit. L'any 1956 n'estava segura. Quant als fets de Praga i la invasió d'Afganistan, sabia que els Estats Units i Europa occidental protestarien, però la sang no arribaria al riu. Ara, en canvi, la URSS no veu gens clar que se'n surti amb la seva. Per això no ha actuat encara. Anem a analitzar les causes del seu comportament.

1.—FEBLESIA DE LA URSS

La realitat és que la URSS travessa avui en dia una de les seves crisis més profundes, tan forta almanco com la guerra civil en temps de Lenin i la guerra contra Hitler i l'Alemanya nazi. Els fets ho demostren. Tant la invasió d'Afganistan com la de Cambodja a través dels vietnamites són jugades desesperades que han produït reaccions contràries a les esperades: el renaixement d'un sentit nacionalista dins els països envaïts acompanyats de guerrilles —cosa insòlita per a la URSS—, la pèrdua de prestigi dins els pobles del tercer món i una aliança cada vegada més clara entre la Xina i els Estats Units. Afegim-hi encara el moviment cada dia més fort dels intel·lectuals dissidents, que en un principi anaren a parar als inferns del Gulag descrits per Soljenitzin i després a les clíniques mentals. De fa una quantitat d'anys, però, les autoritats soviètiques s'han vist obligades a ferlos sortir de llur país perquè era impotent per fer callar les seves veus. En efecte, un govern o un estat que no admet cap crítica és el més feble de tots. Finalment hi ha, per acabar-ho d'arreglar, el problema polonès que demostra a bastament el frànc del sistema comunista, tal com el coneixem i veim realitzat en els països comunistes, i fa veure que aquesta classe de sistema és acceptat només per la força i que no pot mal calar en la consciència del poble.

A propòsit de Polònia, aquesta és la segona causa que vull analitzar breument: Polònia és un poble especial on els sentiments nacionals i nacionalistes són molt més vius que en qualsevol altre país de l'Est europeu.

2.—EL CAS DE POLÒNIA

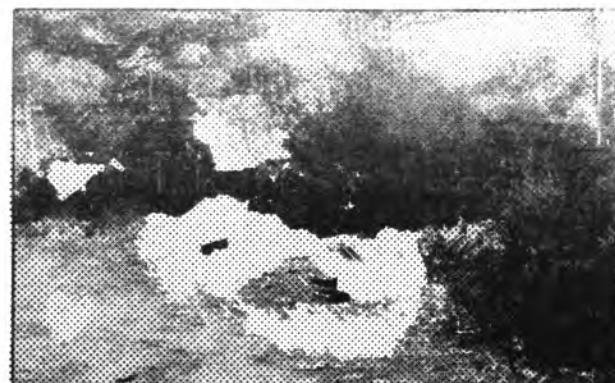
Si repassam la història europea dels darrers dos-cents anys, comprendem el caràcter especial del poble polonès. Durant l'Imperi austro-hongarès Polònia va ser una província més de l'imperi. Amb la desfeta del Kàiser en la primera guerra mundial, Polònia esdevingué un país independent i lliure, però ben aviat va ser cobejada pels seus "amics de l'Est", els russos, i pels seus "amics de l'Oest", els alemanys. Una vegada més es repetia la tragèdia a què el poble polonès havia estat sotmès durant segles. Amb el començament de la Segona Guerra Mundial, Polònia quedà de fet dividida entre l'Alemanya de Hitler i la Rússia de Stalin. La lluita del poble per conservar la seva identitat va tornar a ser heroica. Es tractava simplement de sobreviure, com sempre havia passat des de la fundació del Regne de Cracòvia ara fa uns mil anys. Això explica el nacionalisme tan fort dels polonesos que moltes vegades pren aires de xovinisme i explica també el paper que hi ha jugat l'Església catòlica, perquè ha ajudat sempre a mantenir la identitat polonesa enfront de la Rússia ortodoxa i de l'Alemanya protestant. Així el catolicisme es convertí en un element integrant —per estrany que ens sembli a nosaltres— de la nació polonesa. Ara el lector comprendrà per què trenta anys de comunisme no han pogut fer desaparèixer el catolicisme dins Polònia; senzillament, el fet de ser catòlic subratlla la identitat polonesa i rebutja la russificació que voldria el Kremlin. Evidentment aquest catolicisme és força ambigu: és agressiu, xovinista i profundament conservador. Però és que, si no fos així, potser Polònia no hauria sobreviscut com a nació i poble independent.

Dins aquest doble context —feblesia de la URSS i el fet polonès— es produeix el naixement i l'ascensió irresistible del sindicat "Solidaritat" que en menys d'un any aconsegueix independitzar-se del partit comunista i movilitza masses de treballadors cap a la vaga. Aquest fet gravíssim als ulls del Kremlin no fa sortir de la gàbia la bèstia enrabada. És que "Solidaritat" ha sortit en un moment en què l'Església catòlica tenia com a papa el polonès Karol Wojtyła. Aquest fet ha donat molts maldecaps als dirigents soviètics —i en dona encara—. Ells saben molt bé que un papa polonès, en el cas hipotètic de la invasió dels tancs russos, es deixaria tot d'una endur pel seu nacionalisme i sentimentalisme i probablement se n'aniria a Polònia. I un papa dins una Polònia invaïda pels tancs russos seria molt incòmode, perquè fàcilment s'identificarien amb ell milions i milions de catòlics de tot el món, fins i tot els qui ara el critiquen. A més, els polonesos no prendrien l'actitud resignada i passiva dels txecoslovacs, sinó que lluitarien aferrissadament per defensar fins el darrer racó del seu país. I no s'hi pensarien gens, perquè fa mil anys que ho han hagut de fer quasi sempre. Evidentment el Kremlin no vol que tota Polònia es convertís en una nació de partisans i guerrillers.

La URSS, doncs, a causa de la crisi que ara travessa i del nacionalisme polonès, es veu obligada a tenir paciència. Fins quan? No ho sabem. El que és cert que no dubtarà gens a llançar els seus tancs pels carrers de Polònia si aquesta deixés la seva òrbita deper si mateixa o empenyes pels occidentals. Mentre no s'arribi a aquest extrem, Polònia i la Unió soviètica hauran de viure a base de compromisos i —tots ho sabem— els compromisos no satisfan mai del tot les dues parts que es comprometen. Vull dir amb això que Polònia no quedarà del tot lliure de la tutela soviètica ni la URSS podrà posar a Polònia l'argolla com l'ha posada a d'altres països i com destija de fer.

MIQUEL AMBROS I ALBERTI

Ecologia i el fet nacional a les illes

A priori, establir una relació entre equilibri ecològic i nacionalitat pareix un tant problemàtic. Ara bé, en el cas que ens ocupa —unes illes, les Balears— aquesta relació es ben clara, ja que els dos fenòmens estan influïts pel fet insular.

Tota illa, simplement per estar separada dels continents, presenta unes característiques biogeogràfiques que la fan distinta de tot altre lloc. Els seus ecosistemes, flora i fauna, es desenvolupen independents —obviament, influïts pel context geogràfic dins el qual es troben (la flora i la fauna de les illes estan més relacionades amb les de les voreres del Mediterrani que amb les d'Amèrica)

ca)—, per la qual cosa reben una empremta peculiar que els individualitza enfront de qualsevol altres; no tan sols apareixen animals i plantes nous (endèmics), sinó que moltes vegades la vida teix la seva xarxa amb les mateixes plantes i animals que ja són a altres llocs. Tot aquest procés, que condueix a crear a les illes (a totes les illes) ecosistemes únics, rep el nom de "fenòmens d'insularitat".

Paral·lelament, el fet insular influeix els homes i societats que es desenvolupen a les illes i els diferencia amb uns caràcters particulars que els fan diferents: el fet insular, en la seva vessant humana, provoca en molts casos el fet nacional. Les illes, i això

és indubtable, donen un segell de nacionalitat al seus habitants, que desenvolupen una cultura i una societat particulars.

A part de la relació d'origen, comú a qualsevol illa, a les Balears es pot establir també una relació més matisada, entre el desenvolupament històric d'ambdós fenòmens, ja que tenen en comú que la seva degradació augmenta amb el temps i arriba a un màxim en els darrers anys del segle XX. Dic "més matisada" perquè, si les Balears van veure reconeguda la seva identitat fins al segle XVIII, en els sistemes naturals illencs mai no se'ls va reconèixer el seu caràcter únic. Fins fa molt poc temps, els illencs mai no tengueren cap es-

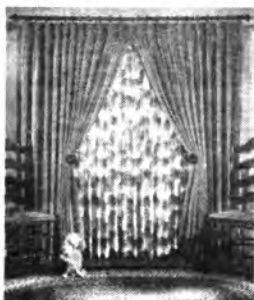
timació per la Natura salvatge. Des de l'arribada de l'home a les Balears fa uns 6.000 anys, els sistemes naturals han sofert una regressió i empobriment creixents, exponencialment amb el temps; la ignorància, la creença en una Natura inesgotable i sempre renovable, la no apreciació dels delicats mecanismes dels quals es val la Natura a les illes i el més absolut menyspreu per la vida l'han duita al seu estat actual. No vull dir que les Balears siguin unes roques desèrtiques (encara avui, els illencs difícilment oblidem la nostra terra d'origen), però probablement no les reconèixeríem a l'arribada del primer ésser humà: cobertes de costa a costa per alzinars, tan sols

substituïts per boscos de teixos o boixos a les muntanyes més altes de Mallorca o per espesses garrigues d'ullastre i garballó a les zones més àrides de l'arxipèlag. Esbarts de vells marins dormitaven a les platges mentre una fauna de mamífers endèmics es movia entre la vegetació. Tortugues de mar, voltors i avi-fauna en general hi devien ser extraordinàriament abundants. Les illes paradisíques dels documentals de Cousteau no són massa lluny en el temps.

A partir d'aquí, tot canvia i comença la utilització de les illes per l'Home i la destrucció dels ecosistemes naturals. Podríem dir que la destrucció de la Natura a les illes és deguda

a tres processos que, encara que no tinguin uns límits ben definits quant a duració en el temps i que superposin els seus efectes, semblen ben diferenciats.

El primer procés és la substitució de les garrigues i alzinars de les zones conreables per cultius i transcorre des de l'arribada de l'home fins avui dia, però (igual que el segon procés), a efectes pràctics, desapareix a principis de segle. Certament, l'impacte de l'home i la seva cultura agrícola fou important sobre la Natura balear (per exemple l'home introduí una nova fauna de mamífers, l'actual, que exterminaren els que ja hi eren), però el cop no va ésser massa fort, ni molt menys

MERCERIA L'ESPERANCA

CONFECCIO I
MUNTATGE
DE CURTINES

Carrer Salut, 18. Teléfon 26 54 09.

RESTAURANT RACIM

El rei del couscous a l'estil argali.

Plats típics argelins: Couscous mechoui

Panedetes argelines (bourak) - Estufat d'Alger (tadjin)

Faceu un viatge cap a la gastronomia algerina anant al
Carrer Horació, 11 de CA'N PASTILLA. Teléfon 26 35 02.

HOTEL BAHIA DE PALMA

Perruqueria per homes i per dones
Servei de restaurant
Ball cada vespre
Sala de jocs

AL SERVEI DE S'ARENAL I DE MALLORCA

ESPIGARES

REPARACIO I VENTA

Tota casta de bicicletes i ciclomotors

Netetja de radiadors

Carretera Militar, 118

Teléfon: 26 35 56.

AGENCI D'ASSEGURANCES A S'ARENAL

MARE NOSTRUM

Carrer d'en Bergues, 50

Tel. 26 53 74

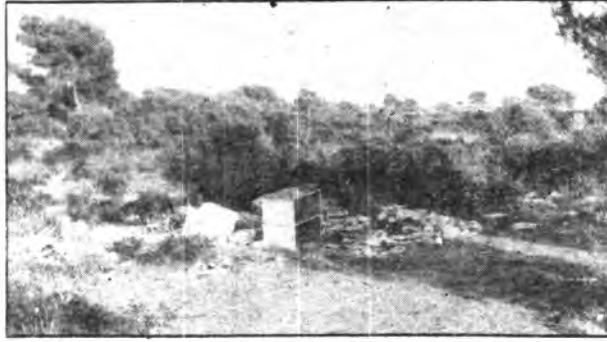
IMPREMPTA BAHIA

Carrer Pare Rafel Serra, 21

Tels. 26 27 69 - 26 32 31

S'ARENAL DE MALLORCA

Ecologia i el fet nacional a les illes

mortal. No és fins a mitjan segle XVIII quan apareix el segon procés degradador i les primeres grans catàstrofes ecològiques es consumeixen: La demanda de fusta, primer per a construir vaixells (els teixos mallorquins eren molt bons per a fer antenes) i després per a fer carbó, unit a la mal duita explotació (per exemple, es treien les rabasses dels arbres tallats per aprofitar-ho tot, amb la qual cosa aconseguïen desfer la terra i facilitar moltíssim l'erosió) condemnà a la total desaparició dels boscos d'alta muntanya i a una gran regressió dels alzinars. Finalment, el procés degradador s'accelera a partir dels anys 50-60 del segle actual amb el boom turístic i la "balearització": l'especulació i la manca total de planificació robaren béns inapreciables del patrimoni de tots els illencs. Llocs idíl·lics desaparegueren per sempre

i no restaren més que en la memòria dels nostros pares i avantpassats. Ara hi manca el darrer assalt. Les urbanitzacions "ecològiques" (Dragonera, Salines d'Elvissa i Formentera, Grau de Menorca, Albufera d'Alcúdia i Pollença), els ports esportius i els incendis forestals acabaran amb el que en resta.

Es curiós destacar que si a partir del segle XVIII (Decret de Nova Planta) comença a actuar el centralisme a les Balears, incrementada la seva acció amb el temps, també l'autèntic oàs dels ecosistemes naturals comença per la mateixa època. Ara bé, això no vol dir, ni molt menys, que vulgui carregar a l'esquena del centralisme (hi va influir indirectament) els atemptats ecològics dels segles XVIII, XIX i principis del XX, però és massa casual perquè no hi hagi una relació.

Després d'haver fet una història de la degradació,

tal vegada massa llarga, cal relacionar-la amb el centralisme: si el primer procés n'és absolutament independent, i el segon, aparentment, tampoc no s'hi veu gaire influència, amb el turisme (el tercer procés), a més, el més degradador) el centralisme és un dels principals autors del desastre, i la seva influència és total. Moltes vegades s'ha dit que gràcies a la dictadura es va poder fer tota la indústria turística de les Balears; això, pot ésser que sigui veritat, però les coses es poden fer de moltes maneres i es va escollir la pitjor: Tots sabem que s'aprovaren a Madrid monstrositats sense preocupar-se pel que es destruïa, sense demanar l'opinió del poble i sense pensar amb el que passaria després: realment, importava poc o gens, als que signaven els permisos de construcció deixar-nos un femer sense vida, i irrecuperable. Igualment, tam-

poc no tenia cap valor la nostra llengua ni els nostres tradicions i costums, excepte per a ballar bolets per als turistes. Realment, aquí no tenim cap poder que vulgui el benestar dels seus súbdits, sinó que tenim un poder central que nega tota identitat als illencs i intenta desfer la seva cultura, per treure'n un fàcil benefici. Poc importa espollar culturalment i ecològicament un poble que no estimes.

Molt de mal s'ha fet i la lluita per salvar la nostra identitat nacional i el nostre patrimoni natural no ha fet més que començar, però hi ha una diferència: mentre la nostra cultura comença a renèixer, l'arxipèlag agonitza.

Si, Natura i cultura popular estan molt relacionades. De poc valdrà recuperar la nostra identitat com a poble si després no tenim una terra amb la qual identificar-nos. Una terra-tòpic (estandarditza-

da), artificial i desnaturalitzada no fomenta el desenvolupament d'una cultura individualitzada; tan sols fomenta les llàgrimes. Lluitar per les nostres institucions, llengua, cultura i tradicions. Poder fer ús de la llengua pròpia sense problemes i poder autogovernar-se són importants, però sentir la veu de les fulles remenades pel vent o observar el vol d'un voltor negre al cel també valen molt. Són petites coses que ens fan estimar la nostra terra i identificarnos-hi.

També en aquestes coses es fonamenta la identitat del nostre poble, malgrat que no ens n'adonem. Una planta endèmica, un bot de dofí són tan nostros com un poema de Costa i Llobera, i moltíssim més nostros que un "Valle del Cocodrilo" o una "Ciudad de los Lagos": lluitar per ells és el mateix que lluitar per la nostra nacionalitat.

ANTONI GARAU I JOFRE

A Cala Blava, a la cruïlla de la carretera d'Endarrocat i la del Cap Blanc hi ha un pinar de més de deu quarterades. Tot ell ofereix a qui sia capaç de passetjar-si l'aspecte d'un femer. De qui és aquest pinar? A qui correspon fer-lo net? Qui ha de vigilar i sancionar als desaprensus que ens embruten Mallorca? Són moltes preguntes que voldríem que qualcú fos capaç de contestar.

CAFETERIA GRILL EUROPA

CARN, LLENGONISSA I SOBRASSADA A LA GRAELLA A PARTIR DE 200 PTES.

BATIAMENTS, BODES, COMUNIONS

CARRER JOAQUIN VERDAGUER,
DAVANT LES ESCOLES

TELEFON 26 20 46

Els dilluns a les 9.30, En Tomeu Sbert informa des de S'Arenal.

Els dilluns a les 3.00, de l'horabaixa, informació esportiva des de S'Arenal.

Els dimarts, a la 1.30; En Mateu Joan informa des de S'Arenal.

RADIO POPULAR ES COSA NOSTRA.

ASCENSORS ASPE

Montatges i Reparacions
Tota classe D'ascensors

Carrer Marineta, 7
Tel. 26 62 32 - 54

SE VEN APARTAMENT DE LUXE

3 dormitoris, menjador, bany, escussat, terrassa,
gran calefacció, etc.

Informació, telèfon 26 35 02

SE VEN APARTAMENT DE LUXE AMOBLAT

A primera fila, entre l'Hotel Sant Diego
i el Club Nàutic

Informes: Senyor Vila
Telèfon 26 17 50

Energia Solar - Aigua - Calefacció - Gas - Sistemes
d'estalvi d'Energia - Maquinaria de Bricolage

suministros
ARENAL

Amilcar, 18

Telefon 265329

S'Arenal de Mallorca

PAPELERIA NICOLAU Placa Major, 1 Telefon 265374
Perfumeria - confecció - sabateria Devora Assegurances Mare Nostrum

**CONFECCIONS I
ARTICLES DE PUNT**
Merceria i perfumeria
AMADA

Carrer Berga, 26
Telefons 263374 - 267947

**Bodes, comunions
Batetjos i Festes**
TEBAR
FOTOGRAF

Carrer Berga, 26
Telefs. 263374 - 267947
ARENAL - MALLORCA

HOTEL SALPI

Bar obert a tothom

Habitacions amb bany i terrassa

Carrer Amilcar, 11

El fadrins també s'enamoren

"Arnulfo El Bitàcora fue un hombre que murió consumido por la lejanía del ser querido, con la mente repleta de discrepancias hacia el mismo y sus propios correligionarios y el hígado escurrido en aguardiente".

L'home avui, a la dècada dels vuitanta, a una passa de l'any dos mil, està més sol que la una. Quan els cotxes, avions, trens i qualsevol mitjà de comunicació ha aconseguit encongir el mor d'una forma considerable, "l'home tecnotrònic" s'enfila a una paret i veu que al seu voltant només hi ha hipocresia, materialisme i alguna llauna de Coca-Cola.

Arnulfo El Bitàcora el vaig conèixer al Caribe, a l'illa Margarita, enfront de les costes veneçolanes; ell tot això ho tenia molt clar; --No jodas, cuando estoy solo y aburrido me cojo la Zenaida, que vive justo al lado de mi casa y en paz-- i això ho solia fer molt sovint. La teràpia aconseguia uns resultats sorprenents i aquella illa bullia tant de dia com de nit.

El sexe a la societat actual és un fet i un dret i no es pot negar que l'irracionalisme dels que no ho reconeixen s'apropa a la demagògia més indisciplinada; és una falàcia seguir amb el mite i tabus d'uns axiomes que els nostres padrins tenien presents entorn dels seus sofrits familiars. De tretze a catorze mil putes hi ha a la nostre illa, a Ciutat les "Barras Americanes" treballen a tota marxa, als carrers que envolten el Sindicat, els dissaptes a la nit, no t'hi pots acostar... vuitanta mil milions de pessetes dediquen els espanyols a aquest menester i això descomptant els capritxos "de la gente bien que corre por Palma y las capitales de provincia".

L'home aquest animal racional tant irracional necessita la companyia diària o setmanal de la damisela que li porti les camèlies a tot arreu, ja ho digué García Marquez a "El País", a "El amor en el aire", quan afirmà que fer l'amor dintre l'avió era uns dels reptes a tenir present. ¿Quí, avui dia, no ha fet alguna vegada l'amor dintre el "seat-sis-cents", del "dos cavalls"? Bé potser, a l'any dos mil el que imperarà serà barrierar dintre els boeings d'Iberia-línees-aèries. I per donar-nos classes particulars a tots, Sùlvia Kristell que a Emanuel no ho va fer malament del tot.

TOMAS RICART BORDOY

GELATERIA CONSUE

Tota casta de gelats i pastes per mullar-hi
C. Maria Antònia Salvà, 6
Telefon 265428

BAR MILITON

Si voleu transpassar
un bar o cafeteria.

Comprar un solar o un tros de terra.

Tracte directe.

Carretera Militar. Teléfono 26 72 13.

UNIO ESPORTIVA SANT DIEGO

SECCIO DE CICLOTURISME

TOTS ELS DIMECRES I DISABTES, A LES 7'45 DEL MATI

SORTIDA DE CICLISTES

LLOC DE REUNIO

CAFETERIA SANT DIEGO

TOTHOM HI SERA BENVINGUT

HOTEL IRIS

Te les portes obertes a tothom

Carrer Amilcar, 3

Teléfono: 26 03 50

Els juvenils del C.P. Arenal

Diumenge, 16 d'agost, a les onze i mitja l'equip de futbol del C.P. Arenal va jugar un partit amb els juvenils del Mallorca. Fou un partit amistós, on per primera vegada jugava amb el Mallorca en Manolo Pérez, que havia jugat dues temporades amb nosaltres. El partit va tenir força interès encara que els nostres perdessin d'una a quatre. És evident que hauríem preferit un resultat més favorable, però la sort ens fou adversa. A l'hora de parlar-ne, convé notar que els juvenils del Mallorca evidentment són superiors als nostres. Per alguna cosa jugaran a la categoria de nacionals. També hem de tenir en compte que l'hora era molt dolenta: no crece que les hores del migdia siguin les millors per a fer un partit en ple mes d'agost. Finalment, feia dos mesos que els nostres no jugaven, i mancava una mica de rodatge. Segui com sigui, tinguérem la satisfacció de veure que el millor jugador del Mallorca va ser un dels nostres: en Manolo Pérez.

Seria molt aventurat fer prediccions per a la pròxima temporada, com és ara: si seran campions, si ocuparan els primers llocs en la classificació final, etc. El que podem afirmar és això: hi ha bon material. No hem de fer més que recordar els noms dels jugadors per a donar-los de la qualitat de molts d'ells: en Paco Fernández i en Bernard, en Juan Manuel Gil, en Francisco Domínguez, els dos germans López Navarro, en Màrius Zamora, en Navío, en José Luis Ortega, en Jesús Ramos, en Miguel Angel Rubio, en Juan Manuel Ballester, en Severià Quevedo, en Pep Escandell, en Reyes Muñoz, en Francisco Ruiz, en Toni Hernández Capó, en Juan Pedro Garcís i en Toni. El tècnic de l'equip és N'Enric Ogazón, prou conegut entre els socis i aficionats de la U.D. Arenal.

Passant pel Club "Tots junts", he tingut ocasió d'entrevistar uns quants jugadors que en aquell moment hi eren. Comencem p'En Joan Pasqual, vice-president.

—¿Què penses de l'equip que ara tenim?
—Es un equip que compta amb poca ajuda econòmica i esportiva. Per

tant, s'ha d'adaptar a les possibilitats d'uns aficionats amb pocs recursos. De totes maneres ha estat un planter de bons jugadors, com ho demostra el fet que alguns d'ells juguen ara a la U.D. Arenal i els dos jugadors que hem donat als juvenils del Mallorca. Esper que facin bon joc, perquè ho fan bé si volen.

He vist també el porter titular, en Paco Fernández.

—¿T'agrada jugar amb el C.P. Arenal?

—Certament. He jugat amb altres equips, i és en el C.P. Arenal on he jugat i jug amb més gust.

Hi ha pocs jugadors que vulguin jugar en qualsevol lloc del camp. En Severià Quevedo n'és un d'ells.

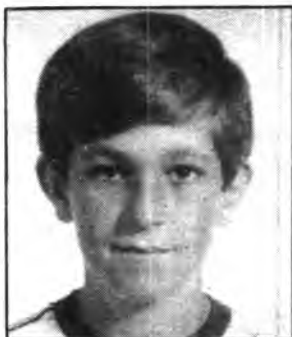
—¿Què significa per a tu jugar a futbol?

—Es l'esport que més m'agrada. A més, jugant dins la Federació, un té ocasió de conèixer altres jugadors, fer amics i realitzar-se com a persona. Lo que un no pot fer quan és jove, és estar aturat.

Hauria volgut entrevistar altres jugadors, però hauria estat massa larg. Sobretot seria interessant conèixer els jugadors nous. Ho deixarem per a una altra ocasió.

Per acabar, donaré una bona notícia: dia 22 els nostres juvenils jugaren amb els de l'Espanya de Lluçmajor i van guanyar d'una a dos. Els dos gols, els va fer en Francisco Ruiz, un dels nous. La nostra enhorabona a tot l'equip i al goleador.

MIQUEL AMBROS I
ALBERTI

Galerie de promeses

El C.F. Lactància pren part al torneig oficial d'alevins i d'infantils. Està fent una magnífica labor promocionista. Son molts els infants que a través d'aquest club es devenen jugadors de futbol, el seu preparador es En Carles Mayero, un Uruguai que fa moltes de feina dins

S'Arenal. Entre els molts que destaquen remarcen la figura d'En Francesc Camacho (alevi) i d'En Cristofol Garcia (Infantil).

Als llarg de la temporada treurem a les pàgines d'aquesta revista els jugadors que més vagin destacant.

Leo Pantaleón, guanyador del "IX Trofeu Baró de Vidal"

A la ciutat de Lluçmajor es va fer una vetllada de boxa, formant part del programa passat de festes patronals, una reunió que resultà interessant i on el jove que treballa i viu a S'Arenal logrà guanyar el millor i més interessant combat del vespre. Leo Pantaleón, preparat per Angel Aranda en abandonar el seu contrari, al tercer assalt del combat.

El contrincant de Leo Pantaleón fou un catalán, Manolo Salinas que intentava per tots els procediments legals sortir guanyador però la millor preparació de l'arenalé va sortir triomfant amb tota justícia.

El batle de Lluçmajor,

Leo Pantaleón reb el "trofeu Baró de Vidal" de mans del batle Miquel Clar.

Rectificació

A l'entrevista que féiem el mes passat a n'En Carles Mayero, ens deia el nostre interlocutor que els Clubs han de pagar per emprar el camp. Volem aclarir que els clubs de S'Arenal paguen només el manteniment de les instal·lacions esportives, manteniment que enguany s'intentarà resulti gratuït a base de publicitat estàtica.

LA REDACCIO

Homenatge al metge Bernat Roca

Aquesta setmana en el nostre poble es rendeix tribut d'homenatge i gratitud al conegut metge Bernat Roca Garcies.

El metge Roca, a més de ser conegut com a professional, ho és també en el món de l'esport. Are se compleixen 25 anys que és metge titular de la Federació Balear de Boxa. Per tal motiu i degut als mèrits contrets se li ha concedit la insígnia d'or de la Federació Balear i altres

distincions a càrrec de Clubs de Boxa.

Ens alegrem d'aquestes distincions al nostre bon amic.

Fútbol: La lliga comença

En Josep Rubio, reb un de tans de trofeus com a capità del S'Arenal. Quan li farem el merescut homenatge?

Diumenge comence la lliga de futbol, ha acabat els partits amistosos i entrem de ple a la part seriosa del ser o no ser de la unió esportiva Arenal, referint-nos a la eminent temporada.

El primer partit serà a la Ciutat mare, a Lluçmajor, contre el primer equip de la ciutat que és l'Espanya.

Porem dir que l'equip del S'Arenal ha arribat a una majoria d'edat coincidint amb la baixada de categoria de l'esmentat equip, l'Espanya de Lluçmajor. Sortira la sorpresa? Aconseguirem guanyar dins Lluçmajor? Qui passarà davant a qui al final de la lliga?

Els S'Arenal, després de l'actuació irregular tenguenda en el torneig per ells organitzat diumenge passat jugà el darrer partit guanyant al Sant Jordi per 4 a 0.

PLANTILLA DEL S'ARENAL

El S'Arenal pren part enguany a Regional Prefrent i a la categoria Aficionados. La Plantilla del primer equip la dirigeix el Senyor Garcia Navarro i la delsaficionados En Josep Rubio.

Els jugadors fixats per les dues plantilles són els següents: Villegas, Reque-

na, Polo Jaen, Quique, Miguel, Perez, Alemany, Ordonyez, Morillas, Rodriguez, Ondonyo, Gortu, Layos, Ceron, Evangelista, Mayero, Bustamente, Mir I, Mir II, Paquito, Pasqual, Angula, Manzano Rubio Navia, Cano, Canderon, Martin, Portu, Roberto.

Moltes cares conegudes i bastantes de noves. Esperem que uns i altres se compenetrin i rendixin.

TOMEU SBERT

TELEFONS UTILS A S'ARENAL

A la part de Ciutat
Ajuntament . . . 227744
Enllumenat de l'Ajuntament . . . 250017
Bombers . . . 281250
Residència de l'assegurança social . . . 289100
Creu Roja de Ca'n Pastilla . . . 264040
Centre Mèdic . . . 266662
Policia Nacional . . . 091
Policia Municipal . . . 092
Policia Municipal a S'Arenal . . . 267654
Agrupació d'Hotelers . . . 267654

A la part de Lluçmajor
Ajuntament . . . 660050
Oficina de S'Arenal . . . 264071
Bombers . . . 660756
Policia Municipal . . . 660050
Guardia Civil . . . 264121
Radio Taxi . . . 263080
Parròquia . . . 263265